

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ПРАВА

ЗАТВЕРДЖЕНО:
протокол засідання кафедри
«31» серпня 2026 року № 1

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКП 1.2.21 «АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО»

Освітньо-професійна програма	<u>Право</u>
Спеціальність	<u>081 Право</u>
Факультет	<u>Економіко-правовий</u>

2026 – 2027 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для здобувачів вищої освіти ОПП «Право» спеціальності 081 «Право» (галузь знань – 08 «Право»).

Розробник:

Волік Вячеслав Вікторович, професор кафедри права МДУ, доктор юридичних наук, професор

© Волік В.В., 2026

© Маріупольський державний університет, 2026

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>08 Право</u>	Обов’язкова з циклу дисциплін професійної підготовки	
Семестрових модулів	ОПП «Право» <u>081 «Право»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: Реферат тощо		Семестр	
Загальна кількість годин: – 120 год.		I-й	I-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – за графіком самостійної роботи студента – за графіком	Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський) рівень</u> Ступінь вищої освіти: <u>Бакалавр</u>	12 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	12 год.
		Самостійна робота	
		80 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання:	
		16 год.	16 год.
	Вид контролю: Залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних години до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 24 (20%) / 96 (80%)

для заочної форми здобуття вищої освіти – 24 (20%) / 96 (80%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни:

забезпечити здобувачам вищої освіти ґрунтовне засвоєння теоретичних основ, сутності, принципів та структури адміністративного процесу в Україні; сформувати системні знання про види адміністративних проваджень, права та обов'язки учасників, юрисдикційну діяльність суб'єктів влади повноважень та адміністративних судів; розвинути практичні навички складання процесуальних документів, аналізу судової практики та застосування норм адміністративно-процесуального законодавства в умовах євроінтеграційних реформ.

Завдання навчальної дисципліни:

- 1) засвоєння основних сучасних теоретико-правових положень, що стосуються:
 - захисту прав, свобод чи інтересів у сфері публічно-правових відносин;
 - сутності, предмета, принципів та проблем адміністративного права та процесу; проблемних питань структури адміністративної юстиції та компетенції адміністративних судів;
 - видів підсудності адміністративних справ та наслідків недотримання правил підсудності; проблем правового статусу суб'єктів адміністративного судочинства;
 - сучасних правил складання адміністративного позову та порядку його подання;
 - актуальних способів забезпечення адміністративного позову;
 - проблем розгляду адміністративного позову судами першої інстанції;
 - актуальних проблем апеляційного оскарження рішень суду першої інстанції; проблемних питань здійснення касаційного провадження в адміністративних справах;
 - особливостей здійснення адміністративного провадження за окремими категоріями справ.
- 2) вирішення професійних завдань з урахуванням останніх досягнень науки;
- 3) володіння основними професійними компетенціями з адміністративного права та процесу, зокрема:
 - готовність застосовувати сучасні методи дослідження та критерії оцінки ефективності застосування адміністративних процедур;
 - здатність поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення та розв'язання проблем у сфері суспільних відносин з вирішення адміністративних спорів;
 - впровадження організаційних і технічних заходів з метою покращення адміністративних процедур;
 - здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з організації діяльності адміністративних інститутів;
 - здатність до організації діяльності адміністративних інститутів з урахуванням теорії та практики управління;
 - впровадження ефективного розподілу завдань, функцій, обов'язків і повноважень з організації діяльності певного структурного елементу суб'єктів адміністративного права та процесу;
 - розробка методичного забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань адміністративного права та процесу.
- 4) у консультативній діяльності:
 - надання допомоги та консультації здобувачів вищої освіти з практичних питань діяльності адміністративних судів та процедури забезпечення адміністративного позову.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі — обов'язкова компонента з циклу дисциплін науково-професійної підготовки.

Передумови для вивчення дисципліни відбувається на основі отриманих знань та навичок за першим (бакалаврським) вищої освіти та з наступних навчальних дисциплін: «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Адміністративне право», «Римське право», «Судові та правоохоронні органи України» тощо.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS є обов'язковою компонентою освітньо-професійної підготовки.

Перелік компетентностей

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини. СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ. СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації. СК15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування. СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення
Результати навчання	Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних (РН15). Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (РН20). Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки (РН21). Готувати проєкти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях (РН22). Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (РН23).

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО»

ТЕМА 1. Теоретико-правові засади адміністративного процесу в Україні

Поняття, предмет, метод і система адміністративного процесуального права України. Джерела адміністративного процесуального права. Завдання адміністративного судочинства. Співвідношення адміністративного процесу з іншими видами судового процесу. Розмежування понять «адміністративне судочинство», «адміністративний процес», «адміністративна юстиція» та «адміністративна процедура». Моделі адміністративної юстиції: загальна характеристика.

Література:

- 1) Йосифович Д.І. Адміністративний процес України: Підручник / за заг. ред. Д.І. Йосифовича. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 7–19, 34–46, 84–106, 286–320.
- 2) Бойко І.В., Зима О.Т., Соловійова О.М., Школик А.М. Адміністративна процедура: Навчальний посібник / за заг. ред. І.В. Бойка. Харків: Право, 2021. С. 15–40, 40–60.
- 3) Салманова О.Ю., Комзюк А.Т., Гусаров С.М. та ін. Адміністративний процес: Навчальний посібник / за заг. ред. О.Ю. Салманової, А.Т. Комзюка. Харків: ХНУВС, 2022. С. 9–24, 24–38, 38–52, 52–68.
- 4) Адміністративний процес України: Навчальний посібник. Рівне: МЕРУ, 2022. С. 5–27, 35–52.
- 5) Волік В.В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство: Навчальний посібник. Київ: МДУ, 2024. С. 11–18, 128–129.
- 6) Волік В.В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ: МДУ, 2025. С. 3–16.
- 7) Волік В.В., Шамара Р.П. Деякі аспекти правової природи поняття застосування норм права // Право і суспільство. 2024. Вип. 4. С. 12–18. DOI: 10.32842/2078-3736/2024.4.2.
- 8) Волік В.В., Шамара Р.П. Судова правотворчість при подоланні законодавчих прогалин // Право і суспільство. 2024. Вип. 5. С. 10–15. DOI: 10.32842/2078-3736/2024.5.2.
- 9) Волік В.В., Монастирський В.В. Історичний розвиток науки «адміністративне право» у зарубіжних країнах // Perspectives of Contemporary Science: Theory and Practice: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference, April 28–30, 2024. Lviv, Ukraine: SPC «Sci-conf.com.ua», 2024. С. 1196–1200.
- 10) Осадчий А., Закаленко О., Біленець Д. Адміністративний процес (загальна частина): Навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2023. С. 5–32, 41–57.
- 11) Лъчишин Н.В. Судові процедури в адміністративному судочинстві: питання теорії та практики: Монографія. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2023. С. 9–38, 47–71.
- 12) Смокович М.І., Бевзенко В.М. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. 4-те вид., перероб. і допов. Київ: Дакор, 2023. С. 21–49, 58–83.
- 13) Галуцько В., Діхтієвський П., Берлач А. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс: Підручник / за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. 5-те вид. Одеса: Юридика, 2025. С. 320–345, 345–365, 365–390, 390–430.
- 14) Назар Ю.С., Ковалів М.В., Єсімов С.С., Тур Т.О. та ін. Забезпечення позову в адміністративному судочинстві України: теоретико-правовий вимір: Колективна монографія. Львів: СПОЛОМ, 2023. С. 11–30, 43–67.

ТЕМА 2. Принципи адміністративного судочинства.

Поняття та значення засад (принципів) адміністративного судочинства. Система засад (принципів) адміністративного судочинства. Характеристика принципів адміністративного судочинства. Основні засади здійснення правосуддя в адміністративних судах: 1) верховенство права; 2) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; 3) гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; 4) змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі; 5) обов'язковість судового рішення; 6) забезпечення права на апеляційний перегляд справи; 7) забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, визначених законом; 8) розумність строків розгляду справи судом; 9) неприпустимість зловживання процесуальними правами; 10) відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судове рішення; 11) мова судочинства та діловодства в адміністративному процесі. Неформалізовані принципи адміністративного процесу.

Література:

- 1) Йосифович Д.І. Адміністративний процес України: Підручник / за заг. ред. Д.І. Йосифовича. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 20–33, 47–58, 107–145.
- 2) Бойко І.В., Зима О.Т., Соловійова О.М., Школик А.М. Адміністративна процедура: Навчальний посібник / за заг. ред. І.В. Бойка. Харків: Право, 2021. С. 61–78.
- 3) Салманова О.Ю., Комзюк А.Т., Гусаров С.М. та ін. Адміністративний процес: Навчальний посібник / за заг. ред. О.Ю. Салманової, А.Т. Комзюка. Харків: ХНУВС, 2022. С. 69–104.
- 4) Волік В.В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство: Навчальний посібник. Київ: МДУ, 2024. С. 19–39.
- 5) Волік В.В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ: МДУ, 2025. С. 17–29.
- 6) Волік В.В., Косиця О.О. Добросесність судді як критерій оцінювання роботи судів в Україні // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. 2023. Вип. 25. С. 94–100. DOI: 10.34079/2226-3047-2023-13-25-94-100.
- 7) Волік В.В., Шамара Р.П. Вплив практики Європейського суду з прав людини на правозастосовну діяльність в Україні: сучасний стан та перспективи // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 28. С. 20–27. DOI: 10.34079/2226-3047-2024-14-28-20-27.
- 8) Волік В.В., Трифонов Д. Вплив практики ЄСПЛ на законодавство України // Global Trends in Science and Education: Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference, June 2–4, 2025. Kyiv, Ukraine: SPC «Sci-conf.com.ua», 2025. С. 1100–1103.
- 9) Волік В.В., Каплієнко М.В. Вплив міжнародних норм і угод на адміністративне законодавство різних країн // Perspectives of Contemporary Science: Theory and Practice: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference, April 28–30, 2024. Lviv, Ukraine: SPC «Sci-conf.com.ua», 2024. С. 1189–1192.
- 10) Волік В.В., Паркер М.О. Зловживання процесуальними правами в адміністративному судочинстві України // Science in the Modern World: Innovations and Challenges: Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference, October 24–26, 2024. Toronto, Canada: Perfect Publishing, 2024. С. 658–662.
- 11) Осадчий А., Закаленко О., Біленець Д. Адміністративний процес (загальна частина): Навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2023. С. 33–52.
- 12) Смокович М.І., Бевзенко В.М. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. 4-те вид., перероб. і допов. Київ: Дакор, 2023. С. 50–ninety.

- 13) Галуцько В., Діхтєвський П., Берлач А. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс: Підручник / за заг. ред. В. Галуцька, В. Феліка. 5-те вид. Одеса: Юридика, 2025. С. 366–390.
- 14) Остащенко А.С. Поняття принципів адміністративного судочинства та їх система // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Право. 2023. Т. 1. Вип. 80. С. 526–529.
- 15) Принципи адміністративного судочинства в новітніх умовах сьогодення: науково-правовий аспект // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2023. № 2 (101). Ч. 1. С. 96–103.
- 16) Принципи адміністративного судочинства // Правова позиція. 2023. № 2. С. 80–87.
- 17) Принципи адміністративного судочинства як принципи реалізації дискреційних повноважень судді у адміністративному судочинстві // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2022. № 5. С. 140–145.
- 18) Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. Ст. 2, 7–16, 44–51, 229–241, 328–341.
- 19) Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Ст. 8, 10, 24, 55, 129.
- 20) Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року. Ст. 6, 13; протоколи до Конвенції — у частині гарантій справедливого суду та ефективного засобу юридичного захисту.

ТЕМА 3. Система адміністративних судів.

Система та структура адміністративних судів в Україні. Правове становище суду в адміністративному процесі. Загальна характеристика публічно-правового спору, як предмету юрисдикції адміністративних судів. Відмінність адміністративного судочинства від цивільного і господарського судочинства. Види публічно-правових спорів, які належать до юрисдикції адміністративних судів. Публічно-правові спори, які не розглядаються адміністративними судами.

Література:

- 1) Йосифович Д.І. Адміністративний процес України: Підручник / за заг. ред. Д.І. Йосифовича. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 146–177, 321–343.
- 2) Салманова О.Ю., Комзюк А.Т., Гусаров С.М. та ін. Адміністративний процес: Навчальний посібник / за заг. ред. О.Ю. Салманової, А.Т. Комзюка. Харків: ХНУВС, 2022. С. 105–137.
- 3) Смокович М.І., Бевзенко В.М. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. 4-те вид., перероб. і допов. Київ: Дакор, 2023. С. 91–126, 165–208.
- 4) Волік В.В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство: Навчальний посібник. Київ: МДУ, 2024. С. 40–63.
- 5) Волік В.В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ: МДУ, 2025. С. 30–44.
- 6) Волік В.В., Рєзник О.М. Щодо визначення правових засад застосування штучного інтелекту при здійсненні адміністративного судочинства в Україні // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. 2023. Вип. 26. С. 5–17. DOI: 10.34079/2226-3047-2023-13-26-5-16.
- 7) Волік В.В., Піцков Д.А. Особливості системи адміністративного судочинства: порівняльний аналіз України та Німеччини // Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної

- конференції до Дня науки, м. Київ, 17 травня 2024 р. Київ: Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України, 2024. С. 194–198.
- 8) Волік В.В., Кутяна Д.О. Адміністративна юстиція Франції // *Perspectives of Contemporary Science: Theory and Practice: Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference*, May 26–28, 2024. Lviv, Ukraine: SPC «Sci-conf.com.ua», 2024. С. 1600–1605.
 - 9) Волік В.В., Клафас М.Е. Особливості романо-германської та англо-саксонської правової сім'ї у аспекті реалізації // *Modern Research in Science and Education: Proceedings of the 9th International Scientific and Practical Conference*, May 2–4, 2024. Chicago, USA: BoScience Publisher, 2024. С. 817–823.
 - 10) Осадчий А., Закаленко О., Біленець Д. Адміністративний процес (загальна частина): Навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2023. С. 53–78.
 - 11) Галуцько В., Діхтієвський П., Берлач А. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс: Підручник / за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. 5-те вид. Одеса: Юридика, 2025. С. 391–430.
 - 12) Адміністративне судочинство: Навчально-методичний посібник до програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2025. С. 9–35.
 - 13) Справа адміністративної юрисдикції: теоретичні аспекти розгляду правових спорів, що виникають із публічно-правових відносин // *Наукові перспективи*. 2021. № 11. С. 180–188.
 - 14) Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. Ст. 4, 18–22, 25–30.
 - 15) Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. Ст. 17–24, 26–28, 31–32.
 - 16) Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Ст. 124–131-2.
 - 17) Велика Палата Верховного Суду. Практика розмежування юрисдикції адміністративних, цивільних і господарських судів у публічно-правових спорах: огляд судової практики. Київ: Верховний Суд, 2023. С. 5–34.
 - 18) Конституційний Суд України. Органи адміністративної юрисдикції: матеріали до навчального курсу «Конституційне право». Київ: Конституційний Суд України, 2025. С. 1–14.
 - 19) Принципи адміністративного судочинства в новітніх умовах сьогодення: науково-правовий аспект // *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2. С. 96–103. Для теми 3 рекомендовано опрацювати положення щодо компетенції адміністративних судів і розмежування судових юрисдикцій.

ТЕМА 4. Юрисдикція адміністративних судів.

Поняття та види адміністративної юрисдикції. Предмета, інстанційна, територіальна юрисдикція (підсудність). Підсудність кількох, пов'язаних між собою вимог. Наслідки порушення правил юрисдикції. Передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого. Особливості і винятковість конституційної юрисдикції. Зміст спору про право публічне і право приватне. Проблеми розмежування юрисдикції судів. Відмінність адміністративного судочинства від кримінального судочинства.

Література:

- 1) Йосифович Д.І. Адміністративний процес України: Підручник / за заг. ред. Д.І. Йосифовича. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 178–217, 344–367.
- 2) Салманова О.Ю., Комзюк А.Т., Гусаров С.М. та ін. Адміністративний процес: Навчальний посібник / за заг. ред. О.Ю. Салманової, А.Т. Комзюка. Харків: ХНУВС, 2022. С. 138–181.

- 3) Смокович М.І., Бевзенко В.М. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. 4-ге вид., перероб. і допов. Київ: Дакор, 2023. С. 127–164, 209–254.
- 4) Осадчий А., Закаленко О., Біленець Д. Адміністративний процес (загальна частина): Навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2023. С. 79–111.
- 5) Волік В.В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство: Навчальний посібник. Київ: МДУ, 2024. С. 64–82.
- 6) Волік В.В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ: МДУ, 2025. С. 45–61.
- 7) Волік В.В., Шамара Р.П. Судова правотворчість при подоланні законодавчих прогалин // Право і суспільство. 2024. Вип. 5. С. 10–15. DOI: 10.32842/2078-3736/2024.5.2.
- 8) Волік В.В., Легкова В.А. Проблематика розмежування адміністративної та господарської юрисдикції в сучасності // Science—Technology—Innovation: Proceedings of the 69th International Scientific and Practical Conference, May 23–24, 2024. Ottawa, Canada: Pegas Publishing, 2024. С. 14–19.
- 9) Волік В.В., Негру І.В. Виклики юрисдикції у воєнний період // Права людини в умовах воєнного стану: прикладний аспект: збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції, м. Київ, 12 грудня 2025 р. / за заг. ред. Т.В. Марени. Київ: МДУ, 2025. С. 90–92.
- 10) Галуцько В., Діхтієвський П., Берлач А. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс: Підручник / за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. 5-те вид. Одеса: Юридика, 2025. С. 431–466.
- 11) Адміністративне судочинство: Навчально-методичний посібник до програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2025. С. 36–61.
- 12) Проблематика розмежування юрисдикції у цивільному, господарському та адміністративному судочинстві // Право і суспільство. 2022. № 6. С. 214–221.
- 13) Адміністративний процес, адміністративна юстиція, юрисдикція адміністративних судів України: Монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2022. С. 15–42, 73–101.
- 14) Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. Ст. 4, 18–22, 25–30, 31–34.
- 15) Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Ст. 124–131-2.
- 16) Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. Ст. 17–24, 26–28, 31–32.
- 17) Велика Палата Верховного Суду. Практика розмежування юрисдикції адміністративних, цивільних і господарських судів: огляд судової практики. Київ: Верховний Суд, 2024. С. 5–42.
- 18) Постанова Великої Палати Верховного Суду від 18.04.2024 у справі № 160/31141/23.
- 19) Судова влада України. Об'єднання декількох позовних вимог в одне провадження: позиція Великої Палати Верховного Суду. 2023.
- 20) Конституційний Суд України. Органи адміністративної юрисдикції: матеріали до навчального курсу. Київ: Конституційний Суд України, 2025. С. 1–14.
- 21) Кодекс кримінального процесуального кодексу України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Ст. 1–2, 7–29.

ТЕМА 5. Учасники судового адміністративного процесу.

Учасники адміністративної справи та їх види. Сторони в адміністративному процесі. Позивач та відповідач. Процесуальна співучасть. Процесуальне правонаступництво сторін. Суб'єкт владних повноважень як сторона у справі. Представники: ознаки та види. Документальне оформлення та зміст повноважень представників. Треті особи: сутність та види. Процесуальне правонаступництво третіх осіб. Органи та особи, яким законом надано право звертатися в адміністративний суд в інтересах інших осіб. Множинність учасників адміністративної справи. Процесуальне суміщення. Інші учасники процесу.

Література:

- 1) Йосифович Д.І. Адміністративний процес України: Підручник / за заг. ред. Д.І. Йосифовича. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 218–265.
- 2) Салманова О.Ю., Комзюк А.Т., Гусаров С.М. та ін. Адміністративний процес: Навчальний посібник / за заг. ред. О.Ю. Салманової, А.Т. Комзюка. Харків: ХНУВС, 2022. С. 182–226.
- 3) Смокович М.І., Бевзенко В.М. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. 4-те вид., перероб. і допов. Київ: Дакор, 2023. С. 255–318.
- 4) Осадчий А., Закаленко О., Біленець Д. Адміністративний процес (загальна частина): Навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2023. С. 112–143.
- 5) Волік В.В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство: Навчальний посібник. Київ: МДУ, 2024. С. 83–103.
- 6) Волік В.В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ: МДУ, 2025. С. 62–78.
- 7) Волік В.В., Овіннікова Р.В. Особливості правового статусу прокурора в адміністративному судочинстві // Наукові тренди постіндустріального суспільства: збірник наукових праць з матеріалами VI Міжнародної наукової конференції, м. Івано-Франківськ, 26 квітня 2024 р. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2024. С. 140–145.
- 8) Волік В.В., Рєзник О.М. Щодо визначення правових засад застосування штучного інтелекту при здійсненні адміністративного судочинства в Україні // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. 2023. Вип. 26. С. 5–17. DOI: 10.34079/2226-3047-2023-13-26-5-16.
- 9) Галуцько В., Діхтієвський П., Берлач А. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс: Підручник / за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. 5-те вид. Одеса: Юридика, 2025. С. 467–505.
- 10) Адміністративне судочинство: Навчально-методичний посібник до програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2025. С. 62–88.
- 11) Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. Ст. 42–71.
- 12) Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. Ст. 19–21, 26–30.
- 13) Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. Ст. 237–250.
- 14) Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. Ст. 13–17, 19–24.
- 15) 7-й апеляційний адміністративний суд. Представництво інтересів у суді. 2023.
- 16) Верховний Суд. Процесуальне правонаступництво в адміністративному судочинстві: огляд судової практики. Київ: Верховний Суд, 2023. С. 5–19.
- 17) Процесуальне правонаступництво в адміністративному судочинстві: судова практика щодо заміни сторони або третьої особи // Вісник адвокатури України. 2023. № 3. С. 35–42.
- 18) Учасники адміністративного судочинства: сторони, треті особи, представники та інші учасники процесу // Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 2. С. 214–220.

- 19) Суб'єкт владних повноважень як учасник адміністративного судочинства // Науковий вісник публічного та приватного права. 2022. Вип. 6. С. 125–131.
- 20) Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. Ст. 42–45, 46–48, 49–51, 52, 55–60, 61–66.
- 21) Велика Палата Верховного Суду. Практика залучення третіх осіб, заміни сторін і визначення належного відповідача в адміністративному судочинстві: огляд судової практики. Київ: Верховний Суд, 2024. С. 7–30.
- 22)

ТЕМА 6. Строки, судові витрати в адміністративному процесі.

Докази і доказування в адміністративному процесі

Поняття та правова природа строку в адміністративному процесі. Строки звернення до адміністративного суду. Процесуальні строки. Судові витрати. Судовий збір. Витрати, пов'язані з розглядом адміністративної справи. Поняття доказу в адміністративному процесі. Засоби доказування. Забезпечення доказів. Оцінка судових доказів. Доказування в адміністративному процесі. Особливості процесу доказування на окремих стадіях адміністративного процесу. Суб'єкти доказування. Обов'язок доказування.

Література:

- 1) Йосифович Д.І. Адміністративний процес України: Підручник / за заг. ред. Д.І. Йосифовича. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 266–285, 368–414.
- 2) Салманова О.Ю., Комзюк А.Т., Гусаров С.М. та ін. Адміністративний процес: Навчальний посібник / за заг. ред. О.Ю. Салманової, А.Т. Комзюка. Харків: ХНУВС, 2022. С. 227–278.
- 3) Смокович М.І., Бевзенко В.М. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. 4-те вид., перероб. і допов. Київ: Дакор, 2023. С. 319–389.
- 4) Осадчий А., Закаленко О., Біленець Д. Адміністративний процес (загальна частина): Навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2023. С. 144–178.
- 5) Волік В.В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство: Навчальний посібник. Київ: МДУ, 2024. С. 104–122.
- 6) Волік В.В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ: МДУ, 2025. С. 79–101.
- 7) Галуцько В., Діхтієвський П., Берлач А. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс: Підручник / за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. 5-те вид. Одеса: Юридика, 2025. С. 506–548.
- 8) Адміністративне судочинство: Навчально-методичний посібник до програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2025. С. 89–119.
- 9) Окремі питання доказів та доказування в адміністративному судочинстві в Україні // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2023. Т. 33. № 1 (72). С. 158–166.
- 10) Докази та доказування в адміністративному судочинстві // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 84. С. 312–319.
- 11) Докази та доказування в адміністративному судочинстві // Вісник кримінологічної асоціації України. 2024. № 3. С. 215–222.
- 12) Особливості доказування в адміністративному судочинстві // Національна асоціація адвокатів України. 2024.
- 13) Докази та доказування у адміністративному судочинстві // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Право. 2026.
- 14) Визначення предмета та меж доказування у справах про притягнення осіб до адміністративної відповідальності // Legal and Economic Studies. 2025.

- 15) Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. Ст. 72–80, 94–100, 118–123, 132–143, 159–161.
- 16) Верховний Суд. Практика застосування процесуальних строків, розподілу судових витрат і доказування в адміністративному судочинстві: огляд судової практики. Київ: Верховний Суд, 2024. С. 5–39.
- 17) Європейський суд з прав людини. Критерій «розумного строку» розгляду справи: огляд практики ЄСПЛ. Київ: Верховний Суд, 2023. С. 7–28.

ТЕМА 7. Письмові заяви в адміністративному процесі: вимоги до форми та змісту

Право на звернення до адміністративного суду. Поняття адміністративного позову. Структура, форма і зміст адміністративного позову. Види адміністративних позовів. Вимоги до позовної заяви. Право на адміністративний позов. Об'єднання і роз'єднання адміністративних позовів. Зустрічний позов. Забезпечення позову. Рішення суду за результатами оцінки позовної заяви. Електронний суд.

Література:

- 1) Йосифович Д.І. Адміністративний процес України: Підручник / за заг. ред. Д.І. Йосифовича. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 415–450.
- 2) Салманова О.Ю., Комзюк А.Т., Гусаров С.М. та ін. Адміністративний процес: Навчальний посібник / за заг. ред. О.Ю. Салманової, А.Т. Комзюка. Харків: ХНУВС, 2022. С. 279–324.
- 3) Смокович М.І., Бевзенко В.М. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. 4-те вид., перероб. і допов. Київ: Дакор, 2023. С. 390–456.
- 4) Осадчий А., Закаленко О., Біленець Д. Адміністративний процес (загальна частина): Навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2023. С. 179–211.
- 5) Волік В.В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство: Навчальний посібник. Київ: МДУ, 2024. С. 104–122.
- 6) Волік В.В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ: МДУ, 2025. С. 102–115. Волік В.В. Деякі питання удосконалення цифрової інфраструктури // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. 2021. Вип. 22. С. 6–15. DOI: 10.34079/2226-3047.
- 7) Волік В.В., Резник О.М. Щодо визначення правових засад застосування штучного інтелекту при здійсненні адміністративного судочинства в Україні // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. 2023. Вип. 26. С. 5–17. DOI: 10.34079/2226-3047-2023-13-26-5-16.
- 8) Галуцько В., Діхтієвський П., Берлач А. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс: Підручник / за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. 5-те вид. Одеса: Юридика, 2025. С. 549–590.
- 9) Адміністративне судочинство: Навчально-методичний посібник до програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2025. С. 120–149.
- 10) Гриценко І.С., Бевзенко В.М., Кузьменко О.В. та ін. Адміністративне судочинство: Навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2022. С. 115–153.
- 11) Письмові заяви учасників справи в адміністративному судочинстві // Юридика Україна. 2023. № 4. С. 42–49.
- 12) Електронний суд в адміністративному судочинстві: проблеми правового регулювання та практики застосування // Вісник адміністративної юстиції. 2024. № 2. С. 88–96.
- 13) Верховний Суд. Практика застосування норм Кодексу адміністративного судочинства України щодо форми, змісту та подання позовної заяви: огляд судової практики. Київ: Верховний Суд, 2024. С. 5–32.

- 14) Верховний Суд. Підстави для вжиття заходів забезпечення позову: позиція Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду. 2023.
- 15) Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. Ст. 5, 9, 44, 47, 55–60, 159–167, 169–174.
- 16) Закон України «Про судовий збір» від 08.07.2011 № 3674-VI. Ст. 1–8.
- 17) Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 № 851-IV. Ст. 5–8, 11–12.
- 18) Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» від 05.10.2017 № 2155-VIII. Ст. 1, 17–18, 22–25.
- 19) Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему: затверджене рішенням Вищої ради правосуддя від 17.08.2021 № 1845/0/15-21. **Для опрацювання:** порядок подання та отримання процесуальних документів в електронній формі.
- 20) Верховний Суд. Залишення позовної заяви без руху та повернення позовної заяви: узагальнення судової практики. Київ: Верховний Суд, 2024. С. 7–26.
- 21) Судова практика щодо об'єднання і роз'єднання позовних вимог в адміністративному судочинстві // Судова влада України. 2023.
- 22) Велика Палата Верховного Суду. Практика застосування заходів забезпечення позову в адміністративному судочинстві: огляд судових рішень. Київ: Верховний Суд, 2024. С. 6–30.

ТЕМА 8. Зміст і форми провадження в адміністративному процесі.

Провадження в адміністративному суді першої інстанції

Стадії адміністративного процесу. Види адміністративних справ: малозначна, складна, термінова, типова, зразкова. Форми адміністративного процесу. Загальне позовне провадження. Підготовче провадження. Підготовка справи до судового розгляду. Попереднє судове засідання. Примирення сторін під час підготовчого провадження. Судові рішення за наслідками підготовчого провадження. Розгляд адміністративної справи у судовому засіданні. Судові дебати. Спрощене позовне провадження. Розгляд і вирішення справи у судовому засіданні. Письмове провадження. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Література:

- 1) Йосифович Д. І. Адміністративний процес України: Підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 339–392.
- 2) Салманова О. Ю., Комзюк А. Т., Гусаров С. М. та ін. Адміністративний процес: Навчальний посібник / за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка. Харків: ХНУВС, 2022. С. 287–321.
- 3) Смокович М. І., Бевзенко В. М. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. 4-ге вид., перероб. і допов. Київ: Дакор, 2023. С. 390–456.
- 4) Волік В.В., Тріфонов Д. Вплив практики ЄСПЛ на законодавство України // Global Trends in Science and Education: Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference, June 2–4, 2025. Kyiv, Ukraine: SPC «Sci-conf.com.ua», 2025. С. 1100–1103.
- 5) Осадчий А., Закаленко О., Біленець Д. Адміністративний процес (загальна частина): Навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2023. С. 179–211.
- 6) Волік В. В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство: Навчальний посібник. Київ: МДУ, 2024. С. 104–122.
- 7) Волік В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ: МДУ, 2025. С. 102–115.
- 8) Галуцько В., Діхтєвський П., Берлач А. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс: Підручник / за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. 5-те вид. Одеса: Юридика, 2025. С. 549–590.
- 9) Адміністративне судочинство: Навчально-методичний посібник до програми підготовки

здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2025. С. 120–149.

- 10) Гриценко І. С., Бевзенко В. М., Кузьменко О. В. та ін. Адміністративне судочинство: Навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2022. С. 115–153.
- 11) Лученко Д. В., Георгієвський Ю. В., Белікова М. І. та ін. Адміністративно-судове процесуальне право України: Підручник / за заг. ред. Д. В. Лученка. Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2024. С. 280–420.
- 12) Лісовський П. М., Бортник В. А., Лісовська Ю. П. Адміністративне судочинство: Навчальний посібник. Київ: МАУП, 2025. С. 197–230.

ТЕМА 9. Судові рішення та порядок їх оскарження в адміністративних справах.

Поняття та види судових рішень в адміністративних справах. Законність і обґрунтованість судового рішення. Порядок ухвалення судових рішень, їх форма. Повноваження суду при вирішенні справи. Залишення позовної заяви без розгляду. Зупинення та поновлення провадження у справі. Закриття провадження у справі. Зміст рішення і ухвали. Окремі ухвали суду. Додаткове судове рішення. Роз'яснення судового рішення.

Література:

- 1) Йосифович Д. І. Адміністративний процес України: Підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 360–392.
- 2) Салманова О. Ю., Комзюк А. Т., Гусаров С. М. та ін. Адміністративний процес: Навчальний посібник / за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка. Харків: ХНУВС, 2022. С. 319–321.
- 3) Смокович М. І., Бевзенко В. М. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. 4-те вид., перероб. і допов. Київ: Дакор, 2023. С. 450–520.
- 4) Осадчий А., Закаленко О., Біленець Д. Адміністративний процес (загальна частина): Навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2023. С. 200–230.
- 5) Волік В. В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство: Навчальний посібник. Київ: МДУ, 2024. С. 115–140.
- 6) Волік В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ: МДУ, 2025. С. 110–125.
- 7) Галуцько В., Діхтієвський П., Берлач А. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс: Підручник / за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. 5-те вид. Одеса: Юридика, 2025. С. 570–620.
- 8) Адміністративне судочинство: Навчально-методичний посібник до програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2025. С. 140–170.
- 9) Гриценко І. С., Бевзенко В. М., Кузьменко О. В. та ін. Адміністративне судочинство: Навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2022. С. 140–175.
- 10) Лученко Д. В., Георгієвський Ю. В., Белікова М. І. та ін. Адміністративно-судове процесуальне право України: Підручник / за заг. ред. Д. В. Лученка. Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2024. С. 258–320.
- 11) Лісовський П. М., Бортник В. А., Лісовська Ю. П. Адміністративне судочинство: Навчальний посібник. Київ: МАУП, 2025. С. 220–250.

ТЕМА 10. Особливості апеляційного та касаційного оскарження.

Право на апеляційне оскарження. Порядок і строки апеляційного оскарження. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судові рішення. Право на касаційне оскарження. Порядок і строки касаційного оскарження. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судові рішення. Особливості виконання судових рішень адміністративних судів. Судовий контроль за виконанням судового рішення.

Література:

- 1) Йосифович Д.І. Адміністративний процес України: Підручник / за заг. ред. Д.І. Йосифовича. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 451–482.
- 2) Салманова О.Ю., Комзюк А.Т., Гусаров С.М. та ін. Адміністративний процес: Навчальний посібник / за заг. ред. О.Ю. Салманової, А.Т. Комзюка. Харків: ХНУВС, 2022. С. 325–374.
- 3) Смокович М.І., Бевзенко В.М. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. 4-те вид., перероб. і допов. Київ: Дакор, 2023. С. 457–538.
- 4) Осадчий А., Закаленко О., Біленець Д. Адміністративний процес (загальна частина): Навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2023. С. 212–250.
- 5) Волік В.В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство: Навчальний посібник. Київ: МДУ, 2024. С. 123–135.
- 6) Волік В.В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ: МДУ, 2025. С. 116–122.[repository.mu.edu]
- 7) Галуцько В., Діхтієвський П., Берлач А. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс: Підручник / за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. 5-те вид. Одеса: Юридика, 2025. С. 591–632.[ssaals.com]
- 8) Адміністративне судочинство: Навчально-методичний посібник до програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2025. С. 150–181.[dspace.onua.edu]
- 9) Особливості апеляційного та касаційного перегляду судових рішень в адміністративному судочинстві // Вісник адміністративної юстиції. 2023. № 3. С. 74–83.
- 10) Апеляційне та касаційне оскарження судових рішень в адміністративному процесі: теоретичні і практичні аспекти // Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 5. С. 286–292.
- 11) Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. Ст. 293–325, 328–359, 370–383.
- 12) Закон України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 № 1404-VIII. Ст. 1–5, 10–13, 18–20, 63–67.
- 13) Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII. Ст. 14, 17–18, 27–28, 36–37.
- 14) Верховний Суд. Апеляційне оскарження судових рішень в адміністративних справах: огляд судової практики. Київ: Верховний Суд, 2024. С. 5–36.
- 15) Верховний Суд. Касаційний перегляд судових рішень в адміністративному судочинстві: огляд судової практики. Київ: Верховний Суд, 2024. С. 5–41.
- 16) Верховний Суд. Практика застосування процесуальних строків під час апеляційного та касаційного оскарження судових рішень в адміністративних справах. Київ: Верховний Суд, 2023. С. 7–29.
- 17) Верховний Суд. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах: огляд судової практики. Київ: Верховний Суд, 2024. С. 5–38.
- 18) Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві України // Академічні візії. 2025. Вип. 42. С. 1–10.
- 19) Теоретико-правові та прикладні аспекти здійснення судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2025. Вип. 91. С. 264–272.
- 20) Судовий контроль як засіб забезпечення реалізації державної політики України у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів // Часопис приватного і публічного права. 2023. № 6. С. 105–112.[chasopys-ppp.dp]
- 21) Провадження у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності органу державної виконавчої служби та приватного виконавця: аналіз особливостей та ефективність судового контролю // Київський часопис права. 2023. № 3. С. 180–187.[kyivchasprava.kneu.in]

- 22) Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду. Підстави встановлення судового контролю за виконанням судового рішення та зобов'язання суб'єкта владних повноважень подати звіт. 2024.
- 23) Судова влада України. Виконання судових рішень в адміністративних справах та повноваження суду щодо судового контролю. 2023.
- 24) Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» від 05.06.2012 № 4901-VI. Ст. 1–7.
- 25) Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року. Ст. 6; Протокол № 7 до Конвенції.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л.	п.	с.р.	інд.		л.	п.	с.р.	інд.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ТЕМА 1. Теоретико-правові засади адміністративного процесу в Україні	14	2	2	8	2	14	2	2	8	2
ТЕМА 2. Принципи адміністративного судочинства.	14	2	2	8	2	14	2	2	8	2
ТЕМА 3. Система адміністративних судів.	12	1	1	8	2	12	1	1	8	2
ТЕМА 4. Юрисдикція адміністративних судів.	12	1	1	8	2	12	1	1	8	2
ТЕМА 5. Учасники судового адміністративного процесу.	12	1	1	8	2	12	1	1	8	2
ТЕМА 6. Строки, судові витрати в адміністративному процесі. Докази і доказування в адміністративному процесі.	12	1	1	8	2	12	1	1	8	2
ТЕМА 7. Письмові заяви в адміністративному процесі: вимоги до форми та змісту.	11	1	1	8	1	11	1	1	8	1
ТЕМА 8. Зміст і форми провадження в адміністративному процесі. Проведення в адміністративному суді першої інстанції.	11	1	1	8	1	11	1	1	8	1
ТЕМА 9. Судові рішення та порядок їх оскарження в адміністративних справах.	11	1	1	8	1	11	1	1	8	1
ТЕМА 10. Особливості апеляційного та касаційного оскарження.	11	1	1	8	1	11	1	1	8	1
Разом:	120	12	12	80	16	120	12	12	80	16

5. Перелік тем та зміст практичних (семінарських) занять (аудиторні заняття)

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат на-вчан-ня (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
1.	ТЕМА 1. Теоретико-правові засади адміністративного процесу в Україні. Поняття, предмет, метод і система адміністративного процесуального права України. Джерела адміністративного процесуального права. Завдання адміністративного судочинства. Співвідношення адміністративного процесу з іншими видами судового процесу. Розмежування понять «адміністративне судочинство», «адміністративний процес», «адміністративна юстиція» та «адміністративна процедура». Моделі адміністративної юстиції: загальна характеристика. 1) Адміністративний процес України : підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с. 2) Адміністративна процедура : навч. посіб. / І. В. Бойко, О. Т. Зима, О. М. Соловйова, А. М. Школик ; за заг. ред. І. В. Бойка. Харків : Право, 2021. 206 с. 3) Адміністративний процес : навч. посіб. / О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк, С. М. Гусаров та ін. ; за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 412 с. 4) Адміністративний процес України : навч. посіб. / [авт. кол.]. Рівне : МЕРУ, 2022. 5) Волік В. В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство : навч. посіб. Київ : МДУ, 2024. 135 с. 6) Волік В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ : МДУ, 2025. 122 с.	Визначити правову природу адміністративного процесуального права, роль та основні його характеристики. Відокремити «адміністративне судочинство», «адміністративний процес», «адміністративна юстиція» та «адміністративна процедура».	2	2	РН15 РН20 РН21 РН22 РН23
2.	ТЕМА 2. Принципи адміністративного судочинства. Поняття та значення засад (принципів) адміністративного судочинства. Система засад (принципів) адміністративного судочинства. Характеристика принципів адміністративного судочинства. Основні засади здійснення правосуддя в адміністративних судах: 1) верховенство права; 2) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; 3) гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; 4) змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі; 5) обов'язковість судового рішення; 6) забезпечення права на апеляційний перегляд справи; 7) забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, визначених законом; 8) розумність строків розгляду справи судом; 9) неприпустимість зловживання процесуальними правами; 10) відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судове	Охарактеризувати принципи адміністративного судочинства. Виокремити основні принципи. Перелічити неформалізовані принципи адміністративного процесу та надати їм характеристику.	2	2	РН15 РН20 РН21 РН22 РН23

	рішення; 11) мова судочинства та діловодства в адміністративному процесі. Неформалізовані принципи адміністративного процесу. 1) Адміністративний процес України : підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с. 2) Адміністративна процедура : навч. посіб. / І. В. Бойко, О. Т. Зима, О. М. Соловійова, А. М. Школик ; за заг. ред. І. В. Бойка. Харків : Право, 2021. 206 с. 3) Адміністративний процес : навч. посіб. / О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк, С. М. Гусаров та ін. ; за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 412 с. 4) Адміністративний процес України : навч. посіб. / [авт. кол.]. Рівне : МЕГУ, 2022. 5) Волік В. В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство : навч. посіб. Київ : МДУ, 2024. 135 с. 6) Волік В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ : МДУ, 2025. 122 с.				
3.	ТЕМА 3. Система адміністративних судів. Система та структура адміністративних судів в Україні. Правове становище суду в адміністративному процесі. Загальна характеристика публічно-правового спору, як предмету юрисдикції адміністративних судів. Відмінність адміністративного судочинства від цивільного і господарського судочинства. Види публічно-правових спорів, які належать до юрисдикції адміністративних судів. Публічно-правові спори, які не розглядаються адміністративними судами. 1) Адміністративний процес України : підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с. 2) Адміністративна процедура : навч. посіб. / І. В. Бойко, О. Т. Зима, О. М. Соловійова, А. М. Школик ; за заг. ред. І. В. Бойка. Харків : Право, 2021. 206 с. 3) Адміністративний процес : навч. посіб. / О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк, С. М. Гусаров та ін. ; за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 412 с. 4) Адміністративний процес України : навч. посіб. / [авт. кол.]. Рівне : МЕГУ, 2022. 5) Волік В. В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство : навч. посіб. Київ : МДУ, 2024. 135 с. 6) Волік В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ : МДУ, 2025. 122 с.	Визначити сучасну характеристику предмета публічно-правового спору. Охарактеризувати процесуальний аспект адміністративного права. Розглянути сучасне бачення та перспективи розвитку адміністративного судів України. Висвітлити тенденції щодо кодифікації адміністративного процесуального права. Обговорити питання цифровізації у судової системи.	1	1	РН15 РН20 РН21 РН22 РН23
4.	ТЕМА 4. Юрисдикція адміністративних судів. Поняття та види адміністративної юрисдикції. Предмета, інстанційна, територіальна юрисдикція (підсудність). Підсудність кількох, пов'язаних між собою вимог.	Надати поняття адміністративної юрисдикції.	1	1	РН15 РН20 РН21 РН22 РН23

	Наслідки порушення правил юрисдикції. Передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого. Особливості і винятковість конституційної юрисдикції. Зміст спору про право публічне і право приватне. Проблеми розмежування юрисдикції судів. Відмінність адміністративного судочинства від кримінального судочинства. 1) Адміністративний процес України : підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с. 2) Адміністративна процедура : навч. посіб. / І. В. Бойко, О. Т. Зима, О. М. Соловійова, А. М. Школик ; за заг. ред. І. В. Бойка. Харків : Право, 2021. 206 с. 3) Адміністративний процес : навч. посіб. / О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк, С. М. Гусаров та ін. ; за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 412 с. 4) Адміністративний процес України : навч. посіб. / [авт. кол.]. Рівне : МЕГУ, 2022. 5) Волік В. В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство : навч. посіб. Київ : МДУ, 2024. 135 с. 6) Волік В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ : МДУ, 2025. 122 с.	Охарактеризувати критерії визначення підсудності адміністративної справи. Обговорити проблеми розмежування юрисдикції судів.			
5.	ТЕМА 5. Учасники судового адміністративного процесу. Учасники адміністративної справи та їх види. Сторони в адміністративному процесі. Позивач та відповідач. Процесуальна співучасть. Процесуальне правонаступництво сторін. Суб'єкт владних повноважень як сторона у справі. Представники: ознаки та види. Документальне оформлення та зміст повноважень представників. Треті особи: сутність та види. Процесуальне правонаступництво третіх осіб. Органи та особи, яким законом надано право звертатися в адміністративний суд в інтересах інших осіб. Множинність учасників адміністративної справи. Процесуальне суміщення. Інші учасники процесу. 1) Адміністративний процес України : підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с. 2) Адміністративна процедура : навч. посіб. / І. В. Бойко, О. Т. Зима, О. М. Соловійова, А. М. Школик ; за заг. ред. І. В. Бойка. Харків : Право, 2021. 206 с. 3) Адміністративний процес : навч. посіб. / О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк, С. М. Гусаров та ін. ; за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 412 с. 4) Адміністративний процес України : навч. посіб. / [авт. кол.]. Рівне : МЕГУ, 2022. 5) Волік В. В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство : навч. посіб. Київ : МДУ, 2024. 135 с.	Визначити важливість документального оформлення та зміст повноважень представників. Проаналізувати судову практику щодо процесуального правонаступництва під час оскарження нормативно-правових актів органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів владних повноважень; щодо розгляду звернення або запиту на	1	1	РН15 РН20 РН21 РН22 РН23

	6) Волік В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ : МДУ, 2025. 122 с.	публічну інформацію; щодо спорів у сфері містобудування, планування і забудови територій, архітектурної діяльності; щодо спорів з приводу охорони навколишнього природного середовища.			
6.	ТЕМА 6. Строки, судові витрати в адміністративному процесі. Докази і доказування в адміністративному процесі. Поняття та правова природа строку в адміністративному процесі. Строки звернення до адміністративного суду. Процесуальні строки. Судові витрати. Судовий збір. Витрати, пов'язані з розглядом адміністративної справи. Поняття доказу в адміністративному процесі. Засоби доказування. Забезпечення доказів. Оцінка судових доказів. Доказування в адміністративному процесі. Особливості процесу доказування на окремих стадіях адміністративного процесу. Суб'єкти доказування. Обов'язок доказування. 1) Адміністративний процес України : підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с. 2) Адміністративна процедура : навч. посіб. / І. В. Бойко, О. Т. Зима, О. М. Соловйова, А. М. Школик ; за заг. ред. І. В. Бойка. Харків : Право, 2021. 206 с. 3) Адміністративний процес : навч. посіб. / О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк, С. М. Гусаров та ін. ; за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 412 с. 4) Адміністративний процес України : навч. посіб. / [авт. кол.]. Рівне : МЕГУ, 2022. 5) Волік В. В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство : навч. посіб. Київ : МДУ, 2024. 135 с. 6) Волік В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ : МДУ, 2025. 122 с.	Охарактеризувати значимість доказування в адміністративному процесі. Проаналізувати строки звернення до адміністративного суду щодо спорів у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень (у тому числі прав на земельні ділянки); щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-	1	1	RH15 RH20 RH21 RH22 RH23

		дисциплінарної комісії прокурорів; щодо забезпечення функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції; щодо справи зі спорів у сфері соціального захисту, соціального захисту та зайнятості інвалідів, соціальних послуг; щодо справ зі спорів з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства.			
7.	ТЕМА 7. Письмові заяви в адміністративному процесі: вимоги до форми та змісту Право на звернення до адміністративного суду. Поняття адміністративного позову. Структура, форма і зміст адміністративного позову. Види адміністративних позовів. Вимоги до позовної заяви. Право на адміністративний позов. Об'єднання і роз'єднання адміністративних позовів. Зустрічний позов. Забезпечення позову. Рішення суду за результатами оцінки позовної заяви. Електронний суд. 1) Адміністративний процес України : підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с. 2) Адміністративна процедура : навч. посіб. / І. В. Бойко, О. Т. Зима, О. М. Соловійова, А. М. Школик ; за заг. ред. І. В. Бойка. Харків : Право, 2021. 206 с. 3) Адміністративний процес : навч. посіб. / О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк, С. М. Гусаров та ін. ; за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 412 с. 4) Адміністративний процес України : навч. посіб. / [авт. кол.]. Рівне : МЕГУ, 2022. 5) Волік В. В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство : навч. посіб. Київ : МДУ, 2024. 135 с.	Дослідити правовий інститут звернення до адміністративних судів та його окремі аспекти. Проаналізувати судову практику з приводу процесуальних питань в адміністративному судочинстві.	1	1	RH15 RH20 RH21 RH22 RH23

	6) Волік В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ : МДУ, 2025. 122 с.				
8.	ТЕМА 8. Зміст і форми провадження в адміністративному процесі. Провадження в адміністративному суді першої інстанції. Стадії адміністративного процесу. Види адміністративних справ: малозначна, складна, термінова, типова, зразкова. Форми адміністративного процесу. Загальне позовне провадження. Підготовче провадження. Підготовка справи до судового розгляду. Попереднє судові засідання. Примирення сторін під час підготовчого провадження. Судові рішення за наслідками підготовчого провадження. Розгляд адміністративної справи у судовому засіданні. Судові дебати. Спрошене позовне провадження. Розгляд і вирішення справи у судовому засіданні. Письмове провадження. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції. 1) Адміністративний процес України : підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с. 2) Адміністративна процедура : навч. посіб. / І. В. Бойко, О. Т. Зима, О. М. Соловйова, А. М. Школик ; за заг. ред. І. В. Бойка. Харків : Право, 2021. 206 с. 3) Адміністративний процес : навч. посіб. / О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк, С. М. Гусаров та ін. ; за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 412 с. 4) Адміністративний процес України : навч. посіб. / [авт. кол.]. Рівне : МЕРУ, 2022. 5) Волік В. В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство : навч. посіб. Київ : МДУ, 2024. 135 с. 6) Волік В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ : МДУ, 2025. 122 с.	Навести альтернативи судового розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами – приватними особами. Дослідити міжнародні стандарти та практику Європейського суду з прав людини в сфері захисту прав потерпілих від дії особливих умов, зокрема, збройних конфліктів, окупації, анексії територій. Проаналізувати інститут виборчих процесів, з урахуванням міжнародної практики.	1	1	RH15 RH20 RH21 RH22 RH23
	ТЕМА 9. Судові рішення та порядок їх оскарження в адміністративних справах. Поняття та види судових рішень в адміністративних справах. Законність і обґрунтованість судового рішення. Порядок ухвалення судових рішень, їх форма. Повноваження суду при вирішенні справи. Залишення позовної заяви без розгляду. Зупинення та поновлення провадження у справі. Закриття провадження у справі. Зміст рішення і ухвали. Окремі ухвали суду. Додаткове судове рішення. Роз'яснення судового рішення.	Дослідити сучасний стан електронного правосуддя в Україні. Обговорити європейські стандарти щодо цифровізації судових процесів.	1	1	RH15 RH20 RH21 RH22 RH23

	1) Адміністративний процес України : підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с. 2) Адміністративна процедура : навч. посіб. / І. В. Бойко, О. Т. Зима, О. М. Соловійова, А. М. Школик ; за заг. ред. І. В. Бойка. Харків : Право, 2021. 206 с. 3) Адміністративний процес : навч. посіб. / О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк, С. М. Гусаров та ін. ; за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 412 с. 4) Адміністративний процес України : навч. посіб. / [авт. кол.]. Рівне : МЕГУ, 2022. 5) Волік В. В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство : навч. посіб. Київ : МДУ, 2024. 135 с. 6) Волік В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ : МДУ, 2025. 122 с.				
	ТЕМА 10. Особливості апеляційного та касаційного оскарження. Право на апеляційне оскарження. Порядок і строки апеляційного оскарження. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судові рішення. Право на касаційне оскарження. Порядок і строки касаційного оскарження. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судові рішення. Особливості виконання судових рішень адміністративних судів. Судовий контроль за виконанням судового рішення. 1) Адміністративний процес України : підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с. 2) Адміністративна процедура : навч. посіб. / І. В. Бойко, О. Т. Зима, О. М. Соловійова, А. М. Школик ; за заг. ред. І. В. Бойка. Харків : Право, 2021. 206 с. 3) Адміністративний процес : навч. посіб. / О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк, С. М. Гусаров та ін. ; за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 412 с. 4) Адміністративний процес України : навч. посіб. / [авт. кол.]. Рівне : МЕГУ, 2022. 5) Волік В. В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство : навч. посіб. Київ : МДУ, 2024. 135 с. 6) Волік В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ : МДУ, 2025. 122 с.	Навести сучасні особливості апеляційного оскарження. Навести особливості касаційного оскарження. Обговорити особливості виконання судових рішень. Дослідити проблемні питання судового контролю на сучасному етапі.	1	1	РН15 РН20 РН21 РН22 РН23
Разом:			12	12	

6. Перелік тем і зміст лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

7. Самостійна робота (поза аудиторні заняття)

№ з/п	Назва напрямку	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	40	40
2.	Підготовка до семінарських занять.	40	40
3.	Виконання індивідуальних завдань (реферат тощо)	16	16
	Разом:	96	96

Самостійна робота - вид поза аудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчального курсу. Зміст самостійної роботи визначається програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Під час самостійної роботи здобувач має опрацювати конспекти лекцій, матеріали, викладені в підручниках, навчальних посібниках, джерела міжнародного і національного права України та зарубіжних країн, судову практику відповідно до тем навчальної дисципліни. Також важливе значення має робота з науково-практичними коментарями, монографіями, науковими статтями, іншою науковою і навчально-методичною літературою, рекомендованою викладачем. Методичні матеріали повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента.

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу може виконуватися в науковій бібліотеці університету, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також в домашніх умовах.

У необхідних випадках ця робота проводиться відповідно до заздалегідь складеного графіка, що гарантує можливість індивідуального доступу студента до потрібних дидактичних засобів.

Формами самостійної роботи студентів є:

- письмове виконання домашніх завдань;
- засвоєння теоретичного матеріалу за темами практичних занять;
- попередня проробка лекційного матеріалу;
- доопрацювання матеріалів лекцій;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- розробка кейсів;
- есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- створення портфоліо навчального курсу та його презентація;
- написання рефератів, доповідей та їх презентація;
- підготовка та опублікування наукових статей, тез наукових доповідей;
- участь у студентських науково-практичних конференціях;
- складання бібліографії за відповідною темою;
- узагальнення судової практики;
- коментування джерел міжнародного права, а також національного права України та зарубіжних країн;
- інші форми роботи.

Вибір здобувачем видів самостійної роботи здійснюється за його власними інтересами та узгоджується з викладачем, який забезпечує організацію, контроль та оцінку якості виконання відповідної роботи.

Навчальний матеріал, який згідно із робочим навчальним планом має бути засвоєний студентами в процесі самостійної роботи, вноситься в суму балів поточного контролю разом із навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання до модуля 1.

Підготувати реферат (есе, доповідь для обговорення) на одну з наступних тем:

- 1) Демократизація адміністративного процесуального права – ключове завдання його реформування.
- 2) Процесуальний аспект адміністративного процесуального права: особливості тлумачення.
- 3) Кодифікація адміністративного процесуального законодавства: нове бачення, перспективи.
- 4) Адміністративна відповідальність як результат здійснення контролю у державному управлінні.
- 5) Щодо «управлінської концепції» інституту адміністративної відповідальності: постановка проблеми.
- 6) Адміністративна відповідальність юридичних осіб. «Адміністративний порядок» накладання санкцій як ознака управлінського характеру адміністративної відповідальності.
- 7) Важливість судових рішень в адміністративних справах у формуванні адміністративного права і процесу.
- 8) Резонанс рішення адміністративних судів та виникнення прецедентів.
- 9) Роль прецедентного судового рішення у неprecedентному українському праві.
- 10) Спори щодо розгляду звернення або запиту на публічну інформацію.
- 11) Спори, що виникають під час виконання судових рішень.
- 12) Справи зі спорів у сфері містобудування, планування і забудови територій, архітектурної діяльності.
- 13) Справи з приводу охорони навколишнього природного середовища.
- 14) Значимість правових позицій Великої Палати Верховного Суду.
- 15) Кристалізація та тенденції судової практики, з урахуванням правових позицій Великої Палати Верховного Суду.
- 16) Передача справи на розгляд Великої Палати Верховного Суду для здійснення тлумачення норм права.
- 17) Щодо спорів у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень (у тому числі прав на земельні ділянки).
- 18) Справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів.
- 19) Справи з приводу забезпечення функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції.
- 20) Справи за участю Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.
- 21) Справи зі спорів у сфері соціального захисту, соціального захисту та зайнятості інвалідів, соціальних послуг.
- 22) Справи зі спорів у сфері реалізації публічної фінансової політики.
- 23) Справи зі спорів з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства.
- 24) Адміністративна юрисдикція та підсудність адміністративних справ: сучасні питання.
- 25) Строки в адміністративному судочинстві: сучасні питання.
- 26) Представництво в адміністративному судочинстві: сучасні питання.
- 27) Провадження за нововиявленими обставинами: сучасні питання.
- 28) Провадження в суді першої інстанції: сучасні питання.
- 29) Касаційне провадження: сучасні проблемні питання.

- 30) Правові позиції, пов'язані з процесуальними питаннями та актуальніші судові рішення з цього приводу.
- 31) Щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами – приватними особами.
- 32) Міжнародні стандарти та практика Європейського суду з прав людини в сфері захисту прав потерпілих від дії особливих умов, зокрема, збройних конфліктів, окупації, анексії територій.
- 33) Про заборону зловживання адміністративним ресурсом під час виборчих процесів.
- 34) Європейські стандарти ефективної системи оскарження порушень законодавства про вибори та розгляду виборчих спорів: досвід деяких країн.
- 35) Стосовно права засуджених голосувати на виборах: сучасні питання.
- 36) «Електронний суд» як феномен інформаційного суспільства.
- 37) Сучасний стан електронного правосуддя в Україні: ступінь наукової розробленості проблеми.
- 38) Європейські стандарти щодо цифровізації судових процесів: закордонний досвід.
- 39) Європейські стандарти щодо цифровізації судових процесів: вітчизняні стратегічні плани.
- 40) Досвід експериментального впровадження нових елементів «Електронного суду».
- 41) Електронний суд майбутнього: перспективне законодавство.
- 42) Європейські стандарти «Електронного суду».
- 43) Природа дискреційного повноваження.
- 44) Види владної діяльності, в яких застосовуються дискреційні повноваження.
- 45) Зміст дискреційного повноваження.
- 46) Нормативні підстави дискреційного повноваження.
- 47) Співвідношення «підстава дискреції» та «межі дискреції».
- 48) Правові вимоги до реалізації дискреційного повноваження.
- 49) Межі судового контролю за реалізацією дискреційного повноваження.
- 50) Предмет адміністративного процесуального права: сучасна характеристика.

Здобувачу вищої освіти надається право самостійно сформулювати бажану тему реферату (есе) та погодивши тему з викладачем, підготувати та виступити з рефератом (есе).

Виходячи зі змісту модуля 1 здобувачам вищої освіти скласти тести для відповіді іншим студентам, та під час перевірки вірності відповідей обговорити правильність чи невірність постановки того чи іншого тестового завдання та вірність/невірність відповіді.

Виходячи зі змісту модуля 1 здобувачам вищої освіти розподілитися по невеликим групам та скласти кейсові завдання для подальшого вивчення ситуацій в аудиторії, розібратися в сутності проблеми, запропонувати можливі рішення та вибрати найкраще із них.

Підготувати портфоліо виступу на семінарі, участі в науково-дослідній діяльності, яким показати успішність і доказати прогрес дослідницької і творчої діяльності.

9. Методи навчання та контролю

Основна мета підвищення якості навчання: переведення студентів із пасивного навчання до активної участі та доповнити традиційну «накопичувальну» освіту «проблемно-визначальною» освітою. Важливу роль відіграють творчі, проблемно-пошукові методи, пов'язані із постановкою наукової гіпотези, розгляд якої має знайти відображення в навчальній діяльності здобувачів вищої освіти.

В процесі навчання використовуються такі **методи навчання**:

✓ лекція, лекція-дискусія з використанням мультимедійних презентацій за допомоги мультимедіа засобів;

✓ проведення семінарських (практичних) занять з використанням активних форм навчання (тренінги, ділові та імітаційні ігри, інтерактивні методи: «Мозковий штурм», «Обговорення», «Робота над помилками», «Вимушені дебати з протилежними думками», «Експертна оцінка есе сусіда по партії», «Кросворд» і т.д.);

- ✓ надання інформаційних джерел (наукової літератури, нормативно - правових актів, поглядів науковців) для самостійного опрацювання за визначеною тематикою;
- ✓ самостійне виконання студентами завдань (самостійна робота) у вигляді аналітичних доповідей, проєктів рішень, експертних висновків, рефератів, доповідей для обговорення, есе тощо.

Методами контролю в межах дисципліни є: усне та письмове опитування; перевірка виконаних самостійних завдань; оцінювання активності та знань під час участі у семінарських заняттях з використанням активних форм навчання; тестовий контроль, поточний контроль.

10. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль здійснюється під час проведення та семінарських занять, а також за результатами виконання здобувачем вищої освіти завдань для самостійної роботи (есе, аналітичні записки).

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після вивчення навчальної дисципліни у формі заліку.

Питання до заліку

1. Поняття, предмет, метод і система адміністративного процесуального права України.
2. Джерела адміністративного процесуального права. Завдання адміністративного судочинства.
3. Співвідношення адміністративного процесу з іншими видами судового процесу.
4. Розмежування понять «адміністративне судочинство», «адміністративний процес», «адміністративна юстиція» та «адміністративна процедура».
5. Моделі адміністративної юстиції: загальна характеристика.
6. Поняття та значення засад (принципів) адміністративного судочинства.
7. Система засад (принципів) адміністративного судочинства.
8. Характеристика принципів адміністративного судочинства.
9. Основні засади здійснення правосуддя в адміністративних судах.
10. Неформалізовані принципи адміністративного процесу.
11. Система та структура адміністративних судів в Україні.
12. Правове становище суду в адміністративному процесі.
13. Загальна характеристика публічно-правового спору, як предмету юрисдикції адміністративних судів.
14. Відмінність адміністративного судочинства від цивільного і господарського судочинства.
15. Види публічно-правових спорів, які належать до юрисдикції адміністративних судів.
16. Публічно-правові спори, які не розглядаються адміністративними судами.
17. Поняття та види адміністративної юрисдикції.
18. Предмета, інстанційна, територіальна юрисдикція (підсудність).
19. Підсудність кількох, пов'язаних між собою вимог.
20. Наслідки порушення правил юрисдикції.
21. Передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого.
22. Особливості і винятковість конституційної юрисдикції.
23. Зміст спору про право публічне і право приватне.
24. Проблеми розмежування юрисдикції судів.
25. Відмінність адміністративного судочинства від кримінального судочинства.
26. Учасники адміністративної справи та їх види.
27. Сторони в адміністративному процесі.
28. Позивач та відповідач.
29. Процесуальна співучасть.
30. Процесуальне правонаступництво сторін.
31. Суб'єкт владних повноважень як сторона у справі.
32. Представники: ознаки та види.
33. Документальне оформлення та зміст повноважень представників.
34. Треті особи: сутність та види.

35. Процесуальне правонаступництво третіх осіб.
36. Органи та особи, яким законом надано право звертатися в адміністративний суд в інтересах інших осіб.
37. Множинність учасників адміністративної справи.
38. Процесуальне суміщення. Інші учасники процесу.
39. Поняття та правова природа строку в адміністративному процесі.
40. Строки звернення до адміністративного суду.
41. Процесуальні строки.
42. Судові витрати.
43. Судовий збір.
44. Витрати, пов'язані з розглядом адміністративної справи.
45. Поняття доказу в адміністративному процесі.
46. Засоби доказування. Забезпечення доказів.
47. Оцінка судових доказів.
48. Доказування в адміністративному процесі.
49. Особливості процесу доказування на окремих стадіях адміністративного процесу.
50. Суб'єкти доказування.
51. Обов'язок доказування.
52. Право на звернення до адміністративного суду.
53. Поняття адміністративного позову.
54. Структура, форма і зміст адміністративного позову.
55. Види адміністративних позовів.
56. Вимоги до позовної заяви.
57. Право на адміністративний позов.
58. Об'єднання і роз'єднання адміністративних позовів.
59. Зустрічний позов.
60. Забезпечення позову.
61. Рішення суду за результатами оцінки позовної заяви.
62. Електронний суд.
63. Стадії адміністративного процесу.
64. Види адміністративних справ: малозначна, складна, термінова, типова, зразкова.
65. Форми адміністративного процесу.
66. Загальне позовне провадження.
67. Підготовче провадження.
68. Підготовка справи до судового розгляду.
69. Попереднє судове засідання.
70. Примирення сторін під час підготовчого провадження.
71. Судові рішення за наслідками підготовчого провадження.
72. Розгляд адміністративної справи у судовому засіданні.
73. Судові дебати. Спрошене позовне провадження.
74. Розгляд і вирішення справи у судовому засіданні.
75. Письмове провадження.
76. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.
77. Поняття та види судових рішень в адміністративних справах.
78. Законність і обґрунтованість судового рішення.
79. Порядок ухвалення судових рішень, їх форма.
80. Повноваження суду при вирішенні справи.
81. Залишення позовної заяви без розгляду.
82. Зупинення та поновлення провадження у справі.
83. Закриття провадження у справі. Зміст рішення і ухвали.
84. Окремі ухвали суду.
85. Додаткове судове рішення.

86. Роз'яснення судового рішення.
87. Право на апеляційне оскарження.
88. Порядок і строки апеляційного оскарження.
89. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судові рішення.
90. Право на касаційне оскарження.
91. Порядок і строки касаційного оскарження.
92. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судові рішення.
93. Особливості виконання судових рішень адміністративних судів.
94. Судовий контроль за виконанням судового рішення.

11. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали за окремий вид навчальної діяльності	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно розв'язав усі завдання.
4	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно розв'язав більшість завдань.
3	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно розв'язав половину завдань.
2	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно розв'язав меншість завдань.
1	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно розв'язав окремі завдання.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарському занятті

Бали за окремий вид навчальної діяльності	Критерії оцінювання
0	відсутність на занятті з поважної чи неповажної причини; - відмова від відповіді на запитання за змістом теми
1	фрагментарне відтворення незначної частини навчального матеріалу; - відтворення менше половини навчального матеріалу; - відсутність правильної відповіді на додаткові запитання або відмова від відповіді на них.
2	демонстрація знань і розуміння основних положень навчального матеріалу з теми, правильна, але недостатньо обґрунтована відповідь; - відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак містить неточності.
3	демонстрація глибоких, міцних знань; - аргументоване використання набутих знань у нестандартних ситуаціях; - самостійний аналіз, оцінка, узагальнення навчального матеріалу; - повна та логічна відповідь на додаткові запитання за змістом теми.

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання

№ з/п	Критерії оцінювання	Бали	
		дн.	заоч.
1	належне оформлення, достовірність та актуальність матеріалу	0,5	0,5
2	наявність ґрунтовних висновків	0,5	0,5
3	наявність списку літературних джерел	0,5	0,5
4	грамотна і аргументована презентація матеріалу	0,5	0,5
Усього		1	1

Критерії оцінювання підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
45-50	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання підсумкового контролю. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.
35-44	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань підсумкового контролю.
25-34	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань підсумкового контролю.
15-24	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив меншість завдань підсумкового контролю.
1-14	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання підсумкового контролю.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	

82-89	B	добре	зараховано
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Денна Форма

Вид роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів
Змістовий модуль 1.			
ТЕМА 1. Теоретико-правові засади адміністративного процесу в Україні			
лекційні	2	0,07	2
практичні	2	0,07	2
ТЕМА 2. Принципи адміністративного судочинства.			0
лекційні	2	0,07	2
практичні	2	0,07	2
ТЕМА 3. Система адміністративних судів.			0
лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
ТЕМА 4. Юрисдикція адміністративних судів.			0
лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
ТЕМА 5. Учасники судового адміністративного процесу.			0
лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
ТЕМА 6. Строки, судові витрати в адміністративному процесі. Докази і доказування в адміністративному процесі.			0
лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
ТЕМА 7. Письмові заяви в адміністративному процесі: вимоги до форми та змісту.			0
лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
ТЕМА 8. Зміст і форми провадження в			0

адміністративному процесі. Проведення в адміністративному суді першої інстанції.			
лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
ТЕМА 9. Судові рішення та порядок їх оскарження в адміністративних справах.			0
лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
ТЕМА 10. Особливості апеляційного та касаційного оскарження.			0
лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
Самостійна робота	80	2,67	67
ІНДЗ	16	0,53	13
Підсумок	120	4,00	100

Заочна форма

Вид роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів
Змістовий модуль 1.			
ТЕМА 1. Теоретико-правові засади адміністративного процесу в Україні			
лекційні	2	0,07	2
практичні	2	0,07	2
ТЕМА 2. Принципи адміністративного судочинства.			0
лекційні	2	0,07	2
практичні	2	0,07	2
ТЕМА 3. Система адміністративних судів.			0
лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
ТЕМА 4. Юрисдикція адміністративних судів.			0
лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
ТЕМА 5. Учасники судового адміністративного процесу.			0
лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
ТЕМА 6. Строки, судові витрати в адміністративному процесі. Докази і доказування в адміністративному процесі.			0
лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
ТЕМА 7. Письмові заяви в адміністративному процесі: вимоги до форми та змісту.			0

лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
ТЕМА 8. Зміст і форми провадження в адміністративному процесі. Провадження в адміністративному суді першої інстанції.			0
лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
ТЕМА 9. Судові рішення та порядок їх оскарження в адміністративних справах.			0
лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
ТЕМА 10. Особливості апеляційного та касаційного оскарження.			0
лекційні	1	0,03	1
практичні	1	0,03	1
Самостійна робота	80	2,67	67
ІНДЗ	16	0,53	13
Підсумок	120	4,00	100

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Ноутбук, мультимедіа-проектор, ОС Windows, пакет Microsoft Office, ресурси Moodle, Google Meet, Zoom.

14. Рекомендовані література та джерела інформації

Основне:

- 1) Адміністративний процес України : підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с.
- 2) Адміністративна процедура : навч. посіб. / І. В. Бойко, О. Т. Зима, О. М. Соловйова, А. М. Школик ; за заг. ред. І. В. Бойка. Харків : Право, 2021. 206 с.
- 3) Адміністративний процес : навч. посіб. / О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк, С. М. Гусаров та ін. ; за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 412 с.[dspace.univd.edu]
- 4) Адміністративний процес України : навч. посіб. / [авт. кол.]. Рівне : МЕРУ, 2022. Обсяг видання необхідно уточнити за примірником.
- 5) Волік В. В. Адміністративне процесуальне право та сучасне адміністративне е-судочинство : навч. посіб. Київ : МДУ, 2024. 135 с.[repository.mu.edu]
- 6) Волік В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ : МДУ, 2024. 122 с.[repository.mu.edu]
- 7) Волік В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 081 «Право», спеціальністю «Правознавство». Київ : МДУ, 2025. 122 с.
- 8) Смокович М. І., Бевзенко В. М. Адміністративний процес України: теорія, практика : підручник. 4-те вид., перероб. і допов. Київ : Дакор, 2023.
- 9) Осадчий А., Закаленко О., Біленець Д. Адміністративний процес (загальна частина) : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2023.

- 10) Галуцько В., Діхтєвський П., Берлач А. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс : підручник / за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. 5-те вид. Одеса : Юридика, 2025.
- 11) Адміністративне судочинство : навч.-метод. посіб. до програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2025.[dspace.onua.edu]
- 12) Наукові статті та тези
- 13) Волік В. В. Деякі питання удосконалення цифрової інфраструктури // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. 2021. Вип. 22. С. 6–15. DOI: 10.34079/2226-3047.
- 14) Volik V., Besspalova O. The Role of International Organizations in Maintaining Environmental Security // Teisė. 2021. Vol. 121. P. 148–157. DOI: 10.15388/Teise.2021.121.9.
- 15) Волік В. В., Базаренко М., Іванов А. Економіко-правові питання ринку страхування під час воєнного стану: сучасний стан та вплив на діяльність // Law. State. Technology. 2022. № 1. С. 77–82. DOI: 10.32782/LST/2022-1.
- 16) Волік В. В., Михайленко І. Ю., Дресвяннікова В. Д. Правове реформування та подальший розвиток сфери страхування у післявоєнний період в Україні // Українське сьогодні – 2022: реалії війни та перспективи відновлення країни : матеріали Всеукраїнської наукової конференції / Донецький національний технічний університет. Луцьк, 2022. С. 99–102.
- 17) Волік В. В., Косиця О. О. Добросовісність судді як критерій оцінювання роботи судів в Україні // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. 2023. Вип. 25. С. 94–100. DOI: 10.34079/2226-3047-2023-13-25-94-100.
- 18) Волік В. В., Різник О. М. Щодо визначення правових засад застосування штучного інтелекту при здійсненні адміністративного судочинства в Україні // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. 2023. Вип. 26. С. 5–17. DOI: 10.34079/2226-3047-2023-13-26-5-16.
- 19) Волік В. В., Шамара Р. П. Деякі аспекти правової природи поняття застосування норм права // Право і суспільство. 2024. Вип. 4. С. 12–18. DOI: 10.32842/2078-3736/2024.4.2.
- 20) Волік В. В., Шамара Р. П. Судова правотворчість при подоланні законодавчих прогалин // Право і суспільство. 2024. Вип. 5. С. 10–15. DOI: 10.32842/2078-3736/2024.5.2.
- 21) Волік В. В., Шамара Р. П. Вплив практики Європейського суду з прав людини на правозастосовну діяльність в Україні: сучасний стан та перспективи // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 28. С. 20–27. DOI: 10.34079/2226-3047-2024-14-28-20-27.
- 22) Волік В. В., Овіннікова Р. В. Особливості правового статусу прокурора в адміністративному судочинстві // Наукові тренди постіндустріального суспільства : збірник наукових праць з матеріалами VI Міжнародної наукової конференції, м. Івано-Франківськ, 26 квітня 2024 р. Вінниця : ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2024. С. 140–145.
- 23) Волік В. В., Каратуманова А. А. Джерела адміністративного права в зарубіжних країнах // Perspectives of Contemporary Science: Theory and Practice : Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference, April 28–30, 2024. Lviv, Ukraine : SPC «Sci-conf.com.ua», 2024. С. 1176–1181.
- 24) Волік В. В., Каплієнко М. В. Вплив міжнародних норм і угод на адміністративне законодавство різних країн // Perspectives of Contemporary Science: Theory and Practice : Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference, April 28–30, 2024. Lviv, Ukraine : SPC «Sci-conf.com.ua», 2024. С. 1189–1192.
- 25) Волік В. В., Кутяна Д. О. Адміністративна юстиція Франції // Perspectives of Contemporary Science: Theory and Practice : Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference, May 26–28, 2024. Lviv, Ukraine : SPC «Sci-conf.com.ua», 2024. С. 1600–1605.
- 26) Волік В. В., Легкова В. А. Проблематика розмежування адміністративної та господарської юрисдикції в сучасності // Science—Technology—Innovation : Proceedings of the 69th

International Scientific and Practical Conference, May 23–24, 2024. Ottawa, Canada : Pegas Publishing, 2024. С. 14–19.

- 27) Волік В. В., Піцков Д. А. Особливості системи адміністративного судочинства: порівняльний аналіз України та Німеччини // Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених : збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції до Дня науки, м. Київ, 17 травня 2024 р. Київ : Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України, 2024. С. 194–198.
- 28) Волік В. В., Паркер М. О. Зловживання процесуальними правами в адміністративному судочинстві України // Science in the Modern World: Innovations and Challenges : Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference, October 24–26, 2024. Toronto, Canada : Perfect Publishing, 2024. С. 658–662.
- 29) Волік В. В., Трифонов Д. Вплив практики ЄСПЛ на законодавство України // Global Trends in Science and Education : Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference, June 2–4, 2025. Kyiv, Ukraine : SPC «Sci-conf.com.ua», 2025. С. 1100–1103.
- 30) Волік В. В., Цикура Д. Принцип верховенства права у практиці Європейського суду з прав людини // Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики : збірник матеріалів XIII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 16 травня 2025 р. Київ : МДУ, 2025. С. 92–96.
- 31) Волік В. В., Негру І. В. Виклики юрисдикції у воєнний період // Права людини в умовах воєнного стану: прикладний аспект : збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції, м. Київ, 12 грудня 2025 р. Київ : МДУ, 2025. С. 90–92.
- 32) Нормативно-правові акти
- 33) Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України; Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 26.08.2026).[zakon.rada.gov]
- 34) Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 26.08.2026).
- 35) Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення: 26.08.2026).
- 36) Про судовий збір : Закон України від 08.07.2011 № 3674-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17> (дата звернення: 26.08.2026).
- 37) Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17> (дата звернення: 26.08.2026).
- 38) Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> (дата звернення: 26.08.2026).
- 39) Про безоплатну правничу допомогу : Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17> (дата звернення: 26.08.2026).
- 40) Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15> (дата звернення: 26.08.2026).
- 41) Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> (дата звернення: 26.08.2026).
- 42) Про гарантії держави щодо виконання судових рішень : Закон України від 05.06.2012 № 4901-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4901-17> (дата звернення: 26.08.2026).
- 43) Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 26.08.2026).
- 44) Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему : затв. рішенням Вищої ради правосуддя від 17.08.2021 № 1845/0/15-21. URL: <https://hcj.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2026).
- 45) Судова практика та інформаційні ресурси
- 46) Верховний Суд. Огляди судової практики. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/presentation/oglyady/> (дата звернення: 26.08.2026).

- 47) Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/kas_adm/ (дата звернення: 26.08.2026).
- 48) Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2026).
- 49) Судова влада України. Офіційний вебпортал. URL: <https://court.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2026).
- 50) Законодавство України. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2026).
- 51) Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів. URL: <https://www.reestrnpa.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2026).
- 52) Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Наукова періодика України. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2026).
- 53) Репозитарій Маріупольського державного університету. URL: <https://repository.mu.edu.ua> (дата звернення: 26.08.2026).
- 54) Електронний репозитарій Львівського державного університету внутрішніх справ. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua> (дата звернення: 26.08.2026).
- 55) Офіційний вебпортал Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2026).

Додатково:

- 1) Regulation (EU) № 910/2014 of the European parliament and of the council. On electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market and repealing Directive 1999/93/EC of 23 July 2014. Official Journal of the European Union. 2014. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L.2014.257.01.0073.01>.
- 2) Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. Дата оновлення: 05.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
- 3) Ключевський В. Використання сучасних цифрових технологій при наданні адміністративних послуг на регіональному рівні. Механізми державного управління. 2018. № 4 (76). С. 47-51.
- 4) Council of Europe / Recommendations, resolutions and guidelines : сайт. URL: <https://www.coe.int/en/web/cdcj/recommendations-resolutions-guidelines>
- 5) Wade H.W.R., Forsyth C.F. Administrative Law. Oxford University Press. 2004.
- 6) Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 р. // ВВР України. - 2006. - № 30. - С. 260.
- 7) Справа №520/5778/2020 (провадження №К/9901/12791/21) від 08 липня 2021р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98187546>
- 8) Справа №815/6347/17 (провадження №11-562апп19) від 30 вересня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92203837>
- 9) Справа №337/2535/2017 (провадження № 14-130цс18) від 16 травня 2018р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74120907>
- 10) Справа №640/7794/16-ц (провадження № 14-133цс18) від 30 травня 2018р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74376418>
- 11) Справа №757/43355/16-ц (провадження № 14-399 цс 18) від 21 листопада 2018р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78977475>

- 12) Справа №1940/1387/18 (провадження № К/9901/8646/19, №К/9901/18/19) від 30 листопада 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93245142>
- 13) Справа № 554/11837/14-а (провадження № К/9901/1256/18) від 18 липня 2019р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83105365>
- 14) Справа № 806/984/18 (провадження № К/9901/35602/19) від 01 вересня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91277028>
- 15) Справа № 826/7244/18 (провадження № 11-827апп19) від 08 квітня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89180564>
- 16) Справа № 127/13810/17 (провадження № К/9901/18124/18) від 07 лютого 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87452973>
- 17) Справа № 826/12919/18 (провадження № К/9901/11663/19) від 13 листопада 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92842108?fbclid=IwAR1vEhalWanNr9xSFqrstNqXJvnQ uevRAJ1HkoGvUb0yaRRKKHS2otiuB7Y>
- 18) Справа № 611/26/17 (провадження № К/9901/43531/18) від 28 квітня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88958540>
- 19) Справа № 471/283/17-ц (провадження № 61-331св18) від 22 серпня 2018р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88958540>
- 20) Справа № 850/2/20 (провадження № А/9901/52/20) від 15 квітня 2021р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96339251?fbclid=IwAR18UrN4WcAidjjsEKxYyKueRQ djJkg5lhMsn90f2R9hgJCSzzfslOZQsPY>
- 21) Справа № 640/23179/19 (провадження № К/9901/26528/20) від 11 березня 2021р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/95439046?fbclid=IwAR1qDrV3fMMXndiYq_piB1chfQ 6xPzKFRKCT8fVyE95Xt-NlImd2Nh5AZXk
- 22) Справа № 320/4182/20 (провадження № К/9901/31084/20) від 03 березня 2021р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/95364057?fbclid=IwAR33vIXwbNM2HzvUe69XOtCM Q9FLHs7aeeG6JD55qHwK3nZIYtVexLz_IBc
- 23) Справа № 815/3474/17 (провадження № К/9901/39668/18) від 29 липня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90652744>
- 24) Справа № 815/3474/17 (провадження № К/9901/13969/20) від 04 серпня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90652744>
- 25) Справа № 420/4129/19 (провадження № К/9901/6732/20) від 19 жовтня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92270250>
- 26) Справа № 640/1440/19 (провадження № К/9901/8187/20) від 18 травня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89325561>
- 27) Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 р. // ВВР України. - 2006. - № 30. - С. 260.

- 28) Про доступ до судових рішень [Електронний ресурс] : Закон України від 22.12.2005 №3262-IV. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3262-15>.
- 29) Справа №26/12559/16 (провадження №11-511апп18) від 06 червня 2018р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74848402>
- 30) Справа № 804/20728/14 (провадження №11-511апп18) від 05 червня 2018р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74809369>
- 31) Справа № 810/2421/16 (провадження № 11-445апп18) від 06 червня 2018р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74688062>
- 32) Справа № 823/378/16 (провадження № 11-374апп18) від 12 червня 2018р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75241943>
- 33) Справа № 9901/251/19 (провадження № 11-1230заі19) від 08 липня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90458931>
- 34) Справа № 9901/852/18 (провадження № 11-1199заі19) від 30 вересня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91998640>
- 35) Справа № 2540/3034/18 (провадження № К/9901/16055/19) від 13 квітня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88749433>
- 36) Справа № 822/1309/17 (провадження № 11-290апп20) від 10 лютого 2021р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95439673>
- 37) Справа № 818/1718/17 (провадження № К/9901/35625/19) від 26 листопада 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95439673>
- 38) Справа № 815/1830/18 (провадження № К/9901/1717/19) від 24 червня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95439673>
- 39) Справа № 804/16079/15 (провадження № 11-78апп19) від 03 липня 2019р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82998279>
- 40) Справа № 808/353/17 (провадження № К/9901/16312/18) від 14 липня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90396901>
- 41) Справа № 826/5608/17 (провадження № Зн/9901/51/18) від 04 вересня 2018р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76273211>
- 42) Справа № 140/388/19 (провадження № К/9901/21117/19) від 19 червня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90242392>
- 43) Council of Europe / Recommendations, resolutions and guidelines : сайт. URL: <https://www.coe.int/en/web/cdcj/recommendations-resolutions-guidelines>
- 44) Справа № 815/460/18 (провадження № К/9901/57261/18) від 24 листопада 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93053106>
- 45) Справа № 805/4341/16-а (провадження № К/9901/2845/17) від 05 січня 2021р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94003815>

- 46) Справа № 826/13306/18 (провадження № К/9901/67628/18) від 06 лютого 2019р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79640757>
- 47) Справа № 404/4551/19 (2-а/404/262/19) (провадження № К/9901/7347/20) від 11 серпня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/90898900?fbclid=IwAR3tT6EkIhD6Igu_bhDxV3lHKGwwzP5ZziiAe8qYSIVik9ID3U28vNLof8
- 48) Справа № 819/478/17 (провадження № К/9901/55004/18) від 27 травня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89459834>
- 49) Справа № 805/5017/15-а (провадження № К/9901/26973/18) від 16 квітня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88815019>
- 50) Справа № 160/93/19 (провадження № К/9901/25783/19) від 02 квітня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88575619>
- 51) Справа № 805/1692/17-а (провадження № К/9901/1819/17) від 06 серпня 2021р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/98862066?fbclid=IwAR3PZ36ArYWq6yHmXWDWqr2A_G1g9o2Fua3XkPJMcM84WqlFO95b18tHYKg
- 52) Справа № 826/11795/18 (провадження № К/9901/26572/19) від 26 травня 2021р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/97186254?fbclid=IwAR3YwGPWYPRbVLPeezni3fhbtITCOWkgbesdT_vxN5injZ8s-S62Me-Ialk
- 53) Справа № 826/3508/17 (провадження № К/9901/26572/19) від 23 листопада 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93170381>
- 54) Справа № 160/15864/20 (провадження № 11-177апп21) від 08 вересня 2021р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100704610>
- 55) Справа № 743/1604/19 (провадження № К/9901/24889/20) від 08 грудня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93373271>
- 56) Справа № 205/10899/19(2-а/205/67/20) (провадження № К/9901/24701/20) від 14 січня 2021р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94129829>
- 57) Справа № 160/5528/19 (провадження № К/9901/20934/20) від 16 жовтня 2020р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/92252842?fbclid=IwAR25RUJSAJzv_jGkYdqW1kOsoBsDOj-J_FE7HARxILuhbxHf-f0xH6wU0R8
- 58) Справа № 804/4886/17 (провадження № К/9901/38624/18) від 20 квітня 2018р. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень України» URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73532405>
- 59) Збірник витягів з рішень Європейського суду з прав людини, рекомендованих для вивчення при підготовці до письмового анонімного тестування у межах іспиту для кваліфікаційного оцінювання суддів на відповідність займаній посаді. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nsj.gov.ua/files/15296531171517493988%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%80%D1%96%D1%88%D0%B5%D0%BD%D1%8C%20%D0%84%D0%A1%D0%9F%D0%9B_30.01.2018%20%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82.pdf – Назва з екрана.

- 60) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи : Закон України від 27.04.2021 № 1416-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#n119>.
- 61) Електронний суд. Як це працює? URL: <http://sudovareforma.org/institution/e-sud-yak-sergasyue/>.
- 62) Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система: інтерв'ю заступника голови ДСА Сергія Чорнуцького. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/133201-pro-yesits-elektronniy-sudta-obovyazkovu-video-fiksatsiyu>.
- 63) Про відкликання оголошення «Про створення та забезпечення функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи»: Оголошення ДСА від 01.03.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001750-19>.
- 64) Суди розповіли про перші результати впровадження електронного суду. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/121768-ca76fe>.
- 65) Електронне судочинство у Польщі. URL: <http://pravo.org.ua/ua/news/5731->.
- 66) Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 16 жовтня 2020 р.); [редкол.: О. В. Щербанюк (голова), Л.Г. Бзова (відпов. секр.) та ін.]. Київ: Видавництво ВАІТЕ, 2020. 356 с.
- 67) Серенюк А. О. Механізми взаємодії органів влади з громадянами в системі
- 68) Хоменко В.М. Сучасний стан електронного правосуддя в Україні / В.М.Хоменко // Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування: матеріали наук. семінару (м. Дніпро, 8 грудня 2018 р.). - Дніпро: ДДУВС, 2019. – С. 186-187
- 69) Концепція електронного суду України, розроблена Державним підприємством «Інформаційні судові системи»: http://www.kbs.org.ua/files/koncept_d.pdf.
- 70) European Union Law / Strategy on e-Justice 2019-2023. [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. – Режим доступу: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019XG0313\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019XG0313(02))
- 71) Верховна Рада України / Стенограма судового засідання 22. [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. – Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/7585.html>

Інтернет-ресурси:

- 1) Вища рада правосуддя : сайт. URL: <https://hcj.gov.ua/>
- 2) Офіційний портал Верховної Ради України : сайт. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
- 3) Міністерство юстиції України : сайт. URL: <https://minjust.gov.ua/>
- 4) Вища кваліфікаційна комісія суддів України : сайт. URL: <https://vkksu.gov.ua/>
- 5) Верховний Суд : сайт. URL: <https://supreme.court.gov.ua/>
- 6) Судова влада України : сайт. URL: <https://court.gov.ua/>
- 7) Кабінет Міністрів України : сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
- 8) Офіс Генерального прокурора : сайт. URL: <https://gp.gov.ua/>
- 9) Державна судова адміністрація України : сайт. URL: <https://dsa.court.gov.ua/>
- 10) Конституційний Суд України : сайт. URL: <https://ccu.gov.ua/>
- 11) Єдиний державний реєстр судових рішень : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>
- 12) Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : сайт. URL: <https://usr.minjust.gov.ua/>
- 13) Єдиний реєстр адвокатів України : сайт. URL: <https://erau.unba.org.ua/>
- 14) Єдиний реєстр боржників : сайт. URL: <https://erb.minjust.gov.ua/>
- 15) Автоматизована система виконавчого провадження : сайт. URL: <https://asvpweb.minjust.gov.ua/>
- 16) Державний реєстр речових прав на нерухоме майно : сайт. URL: <https://kap.minjust.gov.ua/>
- 17) Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів : сайт. URL: <https://www.reestnra.gov.ua/>

- 18) Портал електронних послуг Міністерства юстиції України : сайт. URL: <https://online.minjust.gov.ua/>
- 19) Єдиний державний вебпортал електронних послуг «Дія» : сайт. URL: <https://diia.gov.ua/>
- 20) Національне агентство з питань запобігання корупції : сайт. URL: <https://nazk.gov.ua/>
- 21) Вищий антикорупційний суд : сайт. URL: <https://hcac.court.gov.ua/>
- 22) Реєстр судових рішень Європейського суду з прав людини : сайт. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/>
- 23) Офіційний вебсайт Президента України : сайт. URL: <https://www.president.gov.ua/>
- 24) Національна школа суддів України : сайт. URL: <https://nsj.gov.ua/>

15. Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт – EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>.

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);
- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;
- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
- відрахування з МДУ;
- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Більш детально тут

Анкетування з академічної доброчесності:
<https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtVl-dsENos1SCDRHfUpGia1YklgQK8j0/edit>

2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін.

Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті МДУ.

Ресурси:

<https://prometheus.org.ua/> - Prometheus – Найкращі онлайн-курси України та світу

<https://www.ed-era.com/> - EdEra – студія онлайн-освіти

<https://www.prostir.ua/> - Громадський простір

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Назва навчальної дисципліни	Адміністративно-процесуальне право
Освітня програма	Право
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Кафедра, яка здійснює викладання	Кафедра права
Викладач ПІБ, посада	Волік Вячеслав Вікторович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права МДУ
Електронна адреса викладача	v.volik@mdu.edu.ua
Консультації (дата, час, можливості онлайн консультування)	Онлайн консультування Viber, Telegram, WhatsApp
Посилання на сторінку навчальної дисципліни на Навчальному порталі МДУ	https://moodle.mu.edu.ua/my/courses.php
Компетентності та програмні результати навчання	ЗК1,ЗК2,ЗК6,ЗК11 СК4,СК9,СК10,СК11,СК12,СК13,СК14,СК15,СК16 РН15,РН20,РН21,РН22,РН23

Семестр(и) вивчення	Обсяг (години/ кредити)	Кількість аудиторних годин		Кількість, види індивідуальних завдань	Форма контролю
		лекції	семінар.		
I-й	120/4	12/12	12/12	Реферат (есе, доповідь для обговорення), тест, кейсові завдання, портфоліо	Залік

Завідувач кафедри _____

Вікторія ГРИГОР'ЄВА

Гарант ОП _____

Анна ПОЛІТОВА